סא: הכונס פרק ששי בבא קמא

ולית ליה לר"ש שיעורא. קס"ד הכל לפי היזק הדליקה ישלם אפילו אין רואי לעבור: **לא** יעמיד אדם תנור בתוך **ביתו כו'.** שיכול לעכב עליו בעל העלייה אם הבית של אחד והעלייה של אחר היה מעמידו בעלייה בעל הבית מעכב ובקונטרס פירש לענין בני העיר שמעכבין עליו וכמו שפירש ניחא דהוי דומיא דאינך מתניתין דהתם בפרק לא יחפור (ב"ב דף כ:):

לפלוג וליתני בדידה. וא"ת השתא נמי קא מפליג בדידה במדליק בתוך שלו וי"ל דע"כ סיפא בתוך ביתו של חבירו מדליק דאי במדליק בתוך שלו אע"פ שדרך בני אדם להניח בבתים היה פטור דהא קתני רישא וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין משמע דאפילו מוריגים וכלי בקר שדרך להניח בגדיש לא משלם אלא גדיש לבדו והשתא בכל ענין שנעמיד דברי רב הונא פריך רבא עליה שפיר דאם ר"ל רב הונא מחלוקת בתוך שלו ופליגי במוריגין וכלי בקר דר"י מחייב וחכמים פוטרין אבל במדליק בשל חבירו אפילו רבנן מחייבי אמוריגין וכלי בקר אם כן שפיר פריך דליפלוג בדידה בגדיש עצמה דהא בירה נמי לא מיתוקמא אלא במדליק בשל חבירו ואם ר"ל רב הונא מחלוקת במדליק בתוך שלו דפליגי אפילו באחרנקי דר' יהודה מחייב אע"פ דאין דרך אחרנקי להניח בגדיש ורבנן פטרי אפי' במוריגין כדפרישית מ"מ כשמסיים אבל במדליק בתוך של חבירו ד"ה משלם כל מה שבתוכו אפילו אחרנקי נמי קאי דמשמע ד"ה משלם כל מה שבתוכו לרבנן כמו לר"י הלכך פריך שפיר לפלוג וליתני בדידה דלשמעינן אפי' אחרנקי בגדיש דאין דרכו להניח דהוי רבותא טפי ועוד שקשה לשון המשנה דקתני שדרך בני אדם להניח בבתים דאפי' אין דרך נמי מחייבי רבנן במדליק בתוך של חבירו.

אלא אמר רבא בתרתי פליגי [פליגי] במדליק בתוך שלו כו'. דר"י מחייב אפי' אחרנקי בגדיש שאין דרך להניח מדנקט מודיס חכמים במדליק את הבירה דלכך נקט בירה שרוצה למנוע שיחייבו רבנן אפי' באחרנקי כמו ר"י ואי רבי יהודה לא מחייב במדליק בתוך שלו אלא דוקא במוריגין הוה ליה לפלוגי בדידה ולימא דמודיס חכמים במדליק גדיש של חבירו דחייב במוריגין אלא ודאי מחייב ר"י במדליק בתוך שלו אפי' באחרנקי בגדיש ורבנן לא מחייבי אפי' במוריגין דקתני אינו משלם אלא גדיש של חטים כו' ופליגי נמי במדליק בתוך של חבירו דר' יהודה מחייב אפי' באחרנקי בגדיש ורבנן לא מחייבי אלא במוריגין של חבירו שדרכו להניח בגדיש או אחרנקי בבית שדרך להניח כל דבר בבתים וטעמייהו יש לפרש דר' יהודה לא פטר בטמון כלל ורבנן במדליק בתוך שלו פטרי כדמשמע קרא כי תצא אש (ומשמע) דאיירי דמדליק בתוך שלו אבל במדליק בתוך של חבירו מחייב בדבר שדרכו להטמין דלא אשכחן דפטר ביה קרא טמון ובדבר שאין דרכו פטרי מסברא דלא אבעי ליה לאסוקי אדעתיה שיניח אדם אחרנקי בגדיש:

במה

באגני דארעא מקרו: **מתני'** המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה רבי אלעזר בן עזריה אומר רואין אותו כאילו הוא באמצע בית כור ר"א אומר ט"ז אמות כדרך רה"ר רבי עקיבא אומר חמשים אמה ר"ש אומר [1]שלם ישלם המבעיר את הבערה [א]הכל לפי הדליקה: **גמ'** ולית ליה לר"ש שיעורא בדליקה והתנן [ב]לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גבו גובה ד' אמות היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח [ג]ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא נאמרו שיעורין הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכל לפי גובה הדליקה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה [ג]כר' שמעון וכן אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כר"ש: **מתני'** [ד]המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורין [ג]ה[ה]יה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור [ז]ומודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים: **גמ'** אמר רב כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י [ח]מחייב אנזוקי טמון באש ורבנן פטרי אבל במדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שבתוכו א"ל רבא אי הכי אדתני סיפא מודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים לפלוג וליתני בדידה בד"א במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שהיה בתוכו אלא אמר רבא בתרתי פליגי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י מחייב אטמון באש ורבנן סברי לא מחייב ופליגי נמי במדליק בשל חבירו דר"י סבר משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי ורבנן סברי [ט]כלים שדרכן להטמין בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם תנו רבנן המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם כל מה שהיה בתוכו וחכמים אומרים [י]אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין ורואין מקום כלים כאילו הוא מלא תבואה

במה

נאגני. כמו באגנות (שמות כד) קוניי"ש בלע"ז: **מתני' באמצע בית כור.** אם יש לו חצי בית כור לכל רוח פטור. ובקולחת שבילגה וכדאוקימנא [ע"פ] אבל נכפפת בוערת והולכת כל שעה אפילו עד מאה מיל חייב: **הכל לפי הדליקה.** קס"ד ה"ק הכל ישלם כל שהדליק בין רחוק בין קרוב: **גמ' לא יעמיד.** בני העיר מעכבין עליו שלא תבער האש בתקרה: **מעזיבה.** טיח של סיד על תקרה. ודומה לו בספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו (את) ירושלים עד החומה: **ובכירה.** שפחותה מתנור ואין מבעירין בתוכה אש גדול: **לפי גובה.** כשהאש גבוהה וגדולה קופצת למרחוק: **מתני' אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין.** אם חטין חטין אם שעורין שעורין: **היה גדי לפות לו כו' חייב.** על הגדי דבעלי חיים נמי אתרבו מאו הקמה[1] ומשום דקס ליה בדרכה מייה ליכא למפטריה דאינו חייב מיתה על העבד דהואיל ואינו כפות היה לו לברוח ופטור עליו ממיתה ומתשלומים. אבל היה עבד כפות לו פטור אפילו על הגדי ועל הגדיש דחייב מיתה על העבד דכתיב נקס ינקס (שמות כא) וקס ליה בדרכה מייה ואפי' לא התרו בו שאינו נהרג הא קי"ל (כתובות ד' לד:) דחייבי מיתות שוגגין פטורין. ובגדי לא שני לן בין כפות לשאינו כפות ואיידי דנקט בעבד נקט בגדי. [2]ואיכא דאמרי בגדי נמי דוקא נקט סמוך פטור דהיה לו לברוח והכי קאמר היה עבד כפות לו או גדי סמוך לו פטור ואע"ג דפשיט בשילהי פ' שני (מז.) שור כממונו דאם הניח גחלת עליו ונשרף חייב התם הוא דהניח על גבי שור דלא היה לו לשור ליטול אבל הכא היה לו לברוח: **גמ' בפוך של חבירו.** אין לו רשות והוי כמאבד בידים: **במדליק את הבירה.** בתוך של חבירו הוא ואפ"ה יהיב טעם משום דדרך בני אדם להניח כלים בבתים אבל גדיש לא: **בדידה.** בגדיש ולשמעינן אע"פ שאין דרך להטמין בו חייב הואיל והדליק לתוך של חבירו וכ"ש בירה: **בתרתי פליגי [פליגי] במדליק בתוך שלו כו'.** ופטרי רבנן אפילו כלים שדרכן להטמין בגדיש דהא גזירת הכתוב הוא דטמון באש פטור ור' יהודה מחייב אטמון ובכלים ל"ש אותן שאין דרכן להטמין: [3] **בירה.** מגדל גדול: **מוריגין.** קרשים [4] [נקובים] ובהן [5] יתידות ודשין בהן את התבואה: ד"ה

סא א מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הלכה כ סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סימן תיח סעיף ג:
סב ב ג מיי' פי"ט מהל' שכנים הלכה יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קנה סעיף א:
סג ד מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הלכה ח סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף יג:
סד ה מיי' שם הל' י:
סה ו ז ח מיי' שם הל' יג וה"ל ח ט סמג שם טוש"ע שם:

מוסף רש"י

אלא אם כן יש על גבו גובה ארבע אמות. חלל גובה ארבע אמות מפי הסנור עד התקרה, כדי שלא יאחוז האור בתקרה (ב"ב כ:). עד שיהא תחתיו מעזיבה. אשטרי"ך בלע"ז טיח קרקע, שלשה טפחים. שלא תבער התקרה תחתונה של עליה, ועל גביו ד' אמות (שם). ובכירה. אף היא כלי חרס שעושים קדירה על חללה ואין עושין בתוכה היסק גדול כמו שעושין בתנור (שם) שאין היסק שבה גדול, טפח. מעזיבה יהא תחתיה (ב"מ קיח:). **ואם הזיק.** שלקח הבית והדליק את שכיניו (שם) אחר שהיו שם כל השיעורין הללו, משלם מה שהזיק. ואע"פ כן מעכבין עליו השכנים להרחיק בכל השיעורים הללו, שמא ידליק בתיהם ואין לו מה לשלם (ב"ב כ:). **היה גדי כפות לו.** לגדיים, **ועבד סמוך לו.** לגדיים, **ונשרף עמו חייב.** אגדי ואגדים, לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוח (לעיל כב: וכעי"ז לעיל מג:). **עבד כפות לו וגדי סמוך לו כו' פטור.** אגדי ואגדים, דקס ליה בדרכה מייה, שהשור העבד נהרג דכתיב נקס ינקס, והאי דנקט גדי משום דמוקמינן בגדי דחד ועבד דחד, דבגדיים ועבד ליכא לאוקמי הכי, דאורחא דמלתא לשדורי אינש עבדיה לשמור גדישו, ואידי דנקט גבי עבד כפות וסמוך, נקט גבי גדי כפות וסמוך, ואע"ג דבגדי אין לומר היה לו לברוח, שהרי אין בו דעת, ואם אינו כפות וסמוך נמי חייב כדאמרינן (לעיל מז.) שור כממונו (לעיל כב:).

מסורת הש"ס

א) ב"מ קיח: ב"ב כ:, ב) פי' ר"ש דמתני'. רש"ל, ג) לעיל כב: מנ:, ד) [עי' בתוס' ב"ב כט: ד"ה ומודה], ה) [לעיל ה: ס:], ו) [שמות כב], ז) הוא פי' רש"ש לעיל בפ' שני כב:, ח) [ל"ל אחר ד"ה במדליק], ט) [רש"ל],

תורה אור השלם

1. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעֵר אֶת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מוריגין וכו' יתידות. נ"ב וכע"ז דף כד ע"ב מיתא דבקרשים עצמם הן פגימות ע"ש:

לעזי רש"י

קוניי"ש [קונקי"ש]. שקתות, אגנים.

רבינו חננאל

נגאני דארעא מקרו, פי' מקום אשבורין מלשון שרדך אגן הסהר, וישם באאגנות. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכל לפי גבוהה של דליקה. פר"ח זצ"ל למעלה מגובה של דליקה צריך ארבע אמות. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי שמעון. ורבינו חננאל ז"ל כתב בשמעתין ובפרק הבית והעליה נראין הדברים כי הא דר' שמעון שיטה היא, משום דאמרינן התם אמר (רבא) [אביי] רשב"ג ור' יהודה ור' שמעון כולהו סבירא להו כל שנתנו לו חכמים רשות אם הזיק פטור מלשלם. ר' שמעון אומר לא אמרו כל השיעורין הללו אלא אם הזיק פטור מלשלם. **היה גדי כפות ועבד סמוך לו נשרף עמו חייב בגדי ופטור על העבד,** שהיה לו לעבד, כיון שראה האש היה לו לברוח, לא ברח הוא גרם לעצמו. ואוקמה רבה למתניתין בתרתי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך שלחבירו דר' יהודה מחייב אטמון ורבנן פטרי. ופליגי נמי מדליק בתוך של חבירו, ר' יהודה מחייב כל מה שהיה בתוכו ואפילו ארנקי, ורבנן אמרי כלים שדרכן להיטמן בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם, כלים שאין דרכן להיטמן בגדיש לא משלם.